

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3476/2022. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.472/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Kúria Kfv.II.37.472/2021/2. számú végzése, valamint a Győri Törvényszék 7.K.700.656/2020/27. számú közbenső ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók álláspontja szerint a végzések ellentétesek az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 1.1. Az indítványozó perbeli felperesek tulajdonában álló, illetve hasznélvezeti jogával terhelt perbeli ingatlanok vonatkozásában a perbeli II. rendű alperes bányavállalkozó meghatalmazással igazolt gazdasági társaság képviselője útján üzemeltetési célú bányaszolgalmi jog alapítására irányuló eljárást kezdeményezett egy puffervezetékre alkotórészeivel és tartozékaival együtt, valamint két kút mezőbeli bekötővezetékeire alkotórészeivel és tartozékaival együtt. A perbeli I. rendű alperes kormányhivatal a kérelemnek megfelelően bányaszolgalmi jogot alapított a puffervezeték és a mezőbeli bekötővezeték üzemelésének időtartamára (beleértve az üzemeltetés megszüntetésével járó tevékenységet is) és az indítványozó részére ingatlanai vonatkozásában kártalanítási összeget állapított meg.
- [3] A kormányhivatal határozataival szemben az indítványozók terjesztettek elő keresetet. A kereset alapján eljáró törvényszék megállapította, hogy a határozatokkal elrendelt bányaszolgalmi jog jogalapja fennáll, ezért ebben a körben az indítványozók kereseteit elutasította.
- [4] A közbenső ítélet ellen az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, mivel álláspontjuk szerint a közbenső ítélet megalapozatlan, jogszabálysértő és a Kúria és Alkotmánybíróság határozataival ellentétes. A Kúria az indítványozók felülvizsgálati kérelmét visszautasította.
- [5] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a végzések ellentétesek az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [6] Az indítványozók álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő alapjogot az, hogy a kormányhivatal alaptörvény-ellenesen úgy hozott döntést, hogy az ügy alapján indult közigazgatási jogvita volt folyamatban, a kormányhivatal nem várta be a jogorvoslati eljárás eredményét, a bíróságnak a felfüggesztés tárgyában hozott döntése tehát már semmilyen kihatással nem lehetett a kormányhivatali döntésre. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétes, hogy a kormányhivatal a döntéseiben alaptörvény-ellenesen az indokolási kötelezettségét elmulasztva egyáltalán nem adta indokát, hogy a jogorvoslatra nyitva álló határidőt mi okból nem várta be, miért volt feltétlenül szükséges az eljárás idő előtti befejezése és az eljárásában jogorvoslattal támadható kérdés függőben hagyása. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő alapjogot sérti az is, hogy a hatóság a döntései meghozatala során az indítványozók ügyféli jogainak gyakorlását akadályozta, az indítványozókkal nem tartott kapcsolatot. Ugyancsak a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét jelenti, hogy bár az indítványozók kérelmezték a szakértői vélemények kiegészítését és azoknak a kormányhivatal kirendelő végzésében foglaltak szerinti elkészítését, azonban kérelmeikre a kormányhivatal nem reagált, azokat érdemben nem bírálta el végleges döntésében, az indítványozók kérelmeinek elutasítását meg sem indokolta, a korábbi kirendelő végzésében foglaltak ellenére a szakértő eljárását nem vizsgálta, azt alaptörvény-ellenesen megalapozottnak fogadta el, annak ellenére, hogy a szakértő az indítványozókat a helyszíni szemléltől igazoltan elzárta.

- [7] Az indítványozók tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogát sérti, hogy törvényszék döntése nem merítette ki a kereseti kérelmet, az abban hivatkozott tényeket, bizonyítékokat és jogsértést nem értékelte teljes terjedelmében, és nem adott számot arról, hogy a kérelmet – az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket – a bíróság valóban érdemben megvizsgálta. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglaltakat sérti, hogy – annak ellenére, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezi a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmek és észrevételek figyelembevételére – a támadott ítélet az indokolt bírói döntéshez való jog eljárási törvényekben foglalt szabályainak nem felel meg annak nem tesz eleget. Ezért a bíróság támadott ítélete az indítványozók Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát (különösen a bírósághoz fordulás jogát, a hatékony bírói jogvédelem követelményét, és az indokolt bírói döntéshez való jogát) és a bírósági eljárásnak a hatósági eljárás tekintetében fennálló kvázi jogorvoslati jellegére tekintettel a jogorvoslathoz való jogát is sérti.
- [8] Az indítványozók szerint a Kúria felülvizsgálati kérelmüket az indokolási kötelezettséget megsértve utasította vissza, olyan szűkítő feltételeket fogalmazott meg a felülvizsgálat befogadhatósága körében, amelyek a jogszabályokból nem vezethetők le, valamint alaptörvény-ellenesen olyan visszautasítási okokat jelölt meg a végzésében, amelyre indítványozók nem hivatkoztak. Ennek következtében sérülni vélik az indítványozók tisztességes eljáráshoz, valamint jogorvoslathoz fűződő alapjogát.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölik az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [C] cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], a támadott bírói döntéseket, Kúria Kfv.II.37.472/2021/2. számú végzését, valamint a Győri Törvényszék 7.K.700.656/2020/27. számú közbenső ítéletét, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, valamint jogosultságuk és érintettségük egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat.
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, hanem a hatalommegosztás elvét deklarálja [lásd például: 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [8]], így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [12] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [13] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy nincs hatásköre a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatára, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat lehetősége [3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]]. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az Alkotmánybíróság egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, ha a bíróság helybenhagy egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet [3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]]. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg. Az Alkotmánybíróság ezért a panasz azon elemeit, amelyek a hatóság eljárásával és határozataival kapcsolatosak, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése körében, míg azokat az elemeket, amelyek kizárólag az eljáró bíróságok eljárásával és határozataival kapcsolatosak, a XXVIII. cikk (1) bekezdése körében értékelte.
- [14] A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmaként az Alkotmánybíróság számos olyan részjogosítványra mutatott rá gyakorlatában, amelyek az ügyfelet helyezik középpontba, és amelyek érvényesítése a vizsgálati típusú hatósági eljárás alaki és anyagi hatékonyságát (gyorsaságát, szakszerűségét, törvényességét), összességében jognak alárendeltségét hivatottak szolgálni. Az indítványozók által előadottak részben arra irányultak, hogy álláspontjuk szerint a kormányhivatal a döntésének meghozatalához nem várta meg a bíróság döntését. Az eljáró törvényszék ezt a kérdést érdemben vizsgálta. A végleges végzések, valamint az eljárásokat érdemben

elbíráló határozatok között nem volt jogi alapja a kormányhivatalnak az eljárások felfüggesztésére a jogorvoslati határidők időtartamára figyelemmel, hiszen a határozatok meghozatalakor nem volt olyan előkérdés (azaz közigazgatási per), illetve egyéb indok sem, amelyre alapozva a határidők nyugvására okot adó felfüggesztés elrendelhető lett volna. Rámutatott a bíróság arra is, hogy a közigazgatási perekben született döntések, illetve az azonnali jogvédelem tárgyában hozott döntések bevétele nélkül, valamint a jogorvoslati határidőre nyitva álló határidőn belüli határozathozatal arra figyelemmel sem volt jogsértő, hogy a jelen ítéletben tett megállapítások alapján a járásbíró elotti perek nem képezték a kormányhivatal eljárásainak előkérdését. Erre tekintettel nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételevé vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.

- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat tette. Az alkotmányjogi panaszban előadott indokolás hiányát az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Az indokolási kötelezettséggel összefüggésben az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Mindebből, „az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a bírósággal szemben az a minimális elvárás mindenképpen következik, hogy az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]} Mindebből az is következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [16] Ezért az indokolási kötelezettséggel összefüggésben az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételevé felmerül-e. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel magából az indítványból is megállapítható, hogy a törvényszék vizsgálta a bányászolgalmi jog jogalapját és ennek során számot adott a bizonyítékok értékeléséről, a Kúria pedig a visszautasítás indokait adta. Az indokolási kötelezettségből az ügy lényegi részére vonatkozó indokolás követelménye fakad, és ennek a törvényszék és a Kúria eleget tett.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság ezek után azt az indítványozói hivatkozást vizsgálta meg, miszerint a bíróságok eljárása megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása {3045/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]; 3067/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]}. Emellett az Alkotmánybíróság rögzítette azt is, hogy amennyiben jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [111]}. E körben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jelen esetben az indítványozók nem voltak elzárva attól, hogy a jogorvoslati jogával éljenek, ezt megtették többször is, a „valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás” {35/2013. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [16]} lehetősége az eljárás egészében biztosított volt.

- [19] Az indítványban előadott egyéb érvekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy tartózkodik a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról történő állásfoglalástól {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírósági ítélet érvelését tévesnek, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés.
- [20] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítéléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság továbbá rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőször lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [21] A fentiekből következően a bírói döntések alaptörvényellenességének kételye nem merült fel. Az indítványozó panaszában és annak kiegészítésében felvetett kérdések nem alkotmányossági, hanem törvényességi jellegűek. Az indítványozó a bírósági döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Valójában az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével.
- [22] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [23] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felelt meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. november 15.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2418/2021.

